

Ve vlaku

Guy de Maupassant

Přeložila Dana Melanová (ze sbírky *V rodině a jiné povídky*, nakl. Svoboda 1990)

Slunce právě začalo zapadat za řetěz hor, z nichž jako obr vyčnívá Dómská hora, a celé hluboké royotské údolí se pomalu nořilo do stínů jejich vrcholků.

V parku se kolem hudebního pavilonku procházelo několik lidí. Někteří ještě posedávali ve skupinkách, i když večer byl dost chladný.

V jednom takovém hloučku se živě debatovalo, protože paní de Sarcagnes, de Vaulacelles a de Bridoie spolu zrovna probíraly otázku, která je velmi trápila. Za pár dní totiž začínaly prázdniny a bylo nutné dopravit sem, na letní byt, jejich syny vychovávané v jezuitské a dominikánské koleji.

Ale tyto dámy neměly ani nejmenší chuť podniknout tu dlouhou cestu a přivést si své potomky samy a neznaly nikoho, koho by tímto delikátním problémem mohly pověřit. Do konce července zbývalo pár posledních dnů. Paříž byla skoro vytlidněná. Marně hledali jméno, které by jim poskytlo žádanou záruku.

Jejich starosti byly o to větší, že před pouhými několika dny došlo ve vlaku k ohavnému incidentu urážejícímu mravopochestnost. Dámy proto nabyly přesvědčení, že všechny pařížské lehké holky tráví svůj čas v rychlicích mezi Auvergne a Lyonským nádražím v Paříži. A to se ještě paní de Bridoie dočetla ve zprávách v *Gil Blasu*, že se všechny proslulé i úplně neznámé prostitutky vyskytují také ve Vichy, Mont-Dore a Bourboule. Aby se tam vůbec dostaly, musely jet vlakem. A zpátky se samozřejmě vracely zase vlakem. Musely se pořád vracet, aby tam denně mohly jezdit, a tak na téhle proklaté trati neustále projížděly sem tam spousty nevěstek. Dámy se pohoršovaly nad tím, že se takovým ženštinám vůbec nezakáže přístup na nádraží.

Rogerovi de Sarcagnes bylo patnáct let, Gontranovi de Vaulacelles třináct a Rolandovi jedenáct let. Co dělat? Nemohou přece vystavit svá drahá dítka styku s takovými ženskými! Co všechno by mohli ti hoši vyslechnout, zahlédnout, o čem by se mohli mimoděk poučit, kdyby strávili celý den nebo noc ve stejném kupé s jednou nebo dvěma lehkými holkami a jejich kumpány!

Vypadalo to, že z jejich situace není východiska, když vtom šla náhodou kolem paní de Martinsec. Zastavila se s přítelkyněmi, jen aby je pozdravila, a ony se jí svěřily se svým trápením.

„Ale to je úplně jednoduché,“ zvolala, „půjčím vám svého abbého. Dva dny se bez něj klidně obejdu. Rudolfova výchova tak krátkým přerušením určitě nijak neutrpí. Pojede pro vaše děti a přiveze vám je.“

Bylo tedy dohodnuto, že mladý kněz, abbé Lecuir, velice vzdělaný vychovatel Rudolfa de Martinsec, pojede příští týden do Paříže pro tři mladé pány.

Abbé odjel v pátek a na Lyonském nádraží v Paříži byl v neděli ráno. V osm hodin měl se svými třemi svěřenci odjet přímým rychlíkem, který jezdil teprve několik dní; zavedli ho na všeobecnou žádost lázeňských hostů v Auvergne.

Procházel se po nástupišti a za ním cupitali jeho tři studenti jako kuřata za kvočnou. Hledal nějaké prázdné kupé nebo alespoň takové, kde by seděli úctyhodně vypadající lidé, protože mu v uších stále zněly úzkostlivé rady a doporučení dam de Sarcagnes, de Vaulacelles a de Bridoie.

Pak najednou zpozoroval, jak před jedněmi dvířky rozmlouvají starý bělovlasý pán a bělovlasá dáma s jinou dámou, která už byla uvnitř ve vagónu. Starý pán byl rytířem Čestné legie a všichni ti lidé vypadali velice slušně. „Tak tohle jsem právě hledal,“ pomyslel si abbé. Pobídl své tři žáky a sám nastoupil za nimi.

Stará dáma právě říkala:

„Hlavně na sebe dávej pozor, dítě!“

Mladá žena odpovídala:

„Ale ano, maminko, jen se neboj.“

„Zavolej lékaře hned, jak budeš mít obtíže.“

„Ano, maminko.“

„Tak tedy sbohem, dceruško.“

„Sbohem, maminko.“

Nastalo dlouhé objímání, zřízenec potom uzavřel dvířka oddělení a vlak se vydal na cestu.

Byli v kupé sami. Abbé si nadšeně gratuloval, jak šikovně se usadili, a dal se do řeči se svými svěřenci. Už v den, kdy odjížděl, bylo s paní de Martinsec dohodnuto, že s těmi třemi bude přes prázdniny opakovat učivo.

Největší z nich, Roger de Sarcagnes, byl hubený bledý student, který se vytáhl do výšky moc rychle a jehož klouby jako by ještě nebyly úplně srostlé.

Gontran de Vaulacelles zůstal naopak úplně maličký a zavalitý. Byl to zlomyslný a potměšilý dareba. Pořád se všem vysmíval, mluvil jako dospělý a pronášel dvojsmyslné výroky, které jeho rodiče zneklidňovaly.

Nejmladší z nich byl Roland de Bridoie. Ten zatím nejevil vůbec žádné sklony. Byl to malý prostáček, který se jednou bude podobat svému otci.

Abbé je upozornil na to, že celé dva měsíce prázdnin budou pod jeho vedením. Udělal jim dobře míněné kázání o jejich povinnostech vůči němu a seznámil je se svými výchovnými záměry.

Abbé byl přímý, prostý a velmi systematický člověk, milovník proslavů.

Jeho rozklad přerušil hluboký povzdech, který vyšel z úst jejich spolucestujících. Obrátil k ní hlavu. Seděla ve svém koutku, oči měla vytřeštěné a tváře trochu pobledlé. Abbé se znovu otočil ke svými žákům.

Vlak jel plnou rychlostí, míjel rovinatou krajinu, lesy, projížděl pod mosty i přes ně, natřásal se, chvěl a pohazoval cestujícími zavřenými ve vagónech.

Gontran de Vaulacelles se právě ptal abbého Lecuirea na Royat a na to, jaké jsou tam možnosti zábavy. Je tam nějaká řeka? Dají se tam chytat ryby? Bude tam mít koně jako Ioni o prázdninách a tak dále.

Mladá žena najednou vykřikla: „Ach!“ byl to výkřik zoufale potlačované bolesti.

Moderní babictví 1, 2003

Znepokojený kněz se jí zeptal: „Je vám nevolno, paní?“

Odpověděla:

„Ne, ne, pane abbé, to nic není, jen mě něco zbolelo. Jsem už nějakou dobu nemocná a to otřásání vlaku mi nedělá dobře.“ Přitom její tvář smrtelně zbledla.

„Ale kdybych pro vás mohl něco udělat...“

„Ach ne, děkuji vám, pane abbé, nic nepotřebuji.“

Kněz se tedy znovu pustil do hovoru s chlapci, připravoval je na svou vyučovací metodu a své vedení.

Hodiny ubíhaly. Vlak se občas zastavil a znovu se dával do pohybu. Zdálo se, že mladá žena teď spí. Byla vmáčknutá do svého rohu a vůbec se nehýbala. I když už uběhla více než polovina dne, ještě nic nesnědla. Kněz si pomyslel: „Ta osoba ale musí mít veliké bolesti!“

Do Clermont-Ferrandu už zbývaly slabé dvě hodiny cesty, když žena najednou začala sténat. Téměř sklouzla ze své lavičky, opírala se o obě ruce, oči měla vytřeštěné, rysy v tváři křečovitě stažené a jen opakovala:

„Ach Bože, ach můj Bože...!“

Abbé se vymrštil:

„Paní... paní... co je vám?“

Blábolila:

„Myslím, myslím... že budu... že budu rodit.“ A hned nato začala neuvěřitelně sténat. Byly to dlouhé, zoufalé výkřiky rvoucí jí hrdlo, pronikavý zvuk vypovídající o úzkosti její duše a utrpení jejího těla.

Ubohý kněz stál před ní vyděšený, nevěděl, co má dělat, co má říci, co si má počít, a jen šeptal: „Pane Bože, kdybych to byl věděl... pane Bože, kdybych to byl věděl!“ Byl rudý až po uši. A jeho tři žáci s úžasem hleděli na tu nataženou, ječící ženu.

Najednou se zhroutil, zvedla paže za hlavu a tělem jí projelo podivné zachvění, jakýsi křečovitý stah.

Abbého napadlo, že třeba umře, umře tady, před jeho očima, a on jí neposkytne žádnou pomoc, žádnou péči! Pronesl rozhodným hlasem:

„Pomohu vám, paní. Sice nevím, jak... ale pomohu, jak jen budu umět. Jsem povinen poskytnout pomoc každému trpícímu tvorovi.“

Pak se otočil ke třem chlapcům a houkl na ně:

„Vy se okamžitě obrátíte tváří k oknu. A jestli se někdo z vás otočí, opiše mi za trest tisíc veršů z Vergilia.“

Sám stáhl tři okénka, vystrčil do nich tři hlavy, ovázal jim kolem krku modré záclonky a opakoval:

„Jestli se jenom hnete, za celé prázdniny nebude ani jediný výlet! A pamatujte si, že já nežertuji!“

Pak si vyhrnul rukávy od sutany a vrátil se k mladé ženě.

Stále sténala a občas vykřikla. Abbé byl v tváři sytě rudý, pomáhal jí, povzbuzoval ji, posiloval, a přitom očima neustále hlídal tři kluky. Ti potají vrhali kradmé pohledy na to tajemné činění, jímž se zabýval jejich nový učitel.

„Pane de Vaulacelles, napíšete mi dvacetkrát sloveso ‚neposlušat‘,“ křičel kněz.

„A vy, pane de Bridoie, nedostanete celý měsíc moučnick.“

Náhle žena přestala naříkat a téměř okamžitě se ozval zvláštní, slabý křik, který se podobal ňafání nebo mňoukání. Když to ti tři studenti zaslechli, všichni se najednou obrátili domnívajíc se, že je tady někde čerstvě narozené štěně.

Abbé svíral ve svých rukách nahé děťátko. Díval se na ně užaslýma očima. Vypadal spokojeně a současně zarmouceně, chtělo se mu smát i plakat zároveň. Člověk by řekl, že se zbláznil, tolik protichůdných pocitů vyjadřovala rychlá hra jeho očí, rtů a tváří.

Slavnostně oznámil svým žákům:

„Je to chlapec.“

A pak hned dodal:

„Pane de Sarcagnes, podejte mi prosím láhev s vodou, je nahoře v síťce. – Dobře. – Otevřete ji. – Výborně. – A teď mi nalijte do dlaně pár kapek, stačí jen trochu. – Tak, znamenitě.“

Postříkal vodou holé čítko malého človíčka, kterého držel v náruči, a pronesl:

„Křtím tě ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého. Amen.“

To už vlak vjížděl do nádraží v Clermontu. Ve dvířkách kupé se objevila hlava paní de Bridoie. V tu chvíli ztratil abbé hlavu, ukázal jí to křehoučké lidské mládě, které právě přivedl na svět, a zakoktal:

„Tady té paní se po cestě přihodila taková malá nepříjemnost.“

Vypadal, jako by to dítě sebral někde ve stoce. Vlasy měl splepené potem, límec měl až na rameni, sutanu celou potřísněnou a jen opakoval:

„Nic neviděli, opravdu vůbec nic, ručím vám za to, nic neviděli!“

Vystoupil z vlaku se čtyřmi chlapci místo tří, pro které odjel, zatímco na smrt bledé dámy dočista ztratily řeč a jen na sebe vyděšeně zíraly.

Toho dne večerely všechny tři rodiny společně, aby oslavily příjezd studentů. Ale moc toho u stolu nenamluvili. Otcové, matky, a dokonce i děti se měli v duchu čím obírat.

Najednou se nejmladší z nich, Roland de Bridoie, zeptal:

„Maminko, řekni mi, kde vlastně pan abbé našel toho chlapečka?“

Matka se vyhnula odpovědi:

„Nech těch otázek a jez!“

Na chvíli se odmlčel a pak spustil nanovo:

„Nikdo tam přece nebyl, jenom ta paní, co jí bolelo břicho. To je tedy pan abbé takový kouzelník jako ten Robert Houdini, který vyčaroval zpod koberce akvárium?“

„Mlč už, prosím té. To Pánbíček ho tam poslal.“

„Ale kudy ho Pánbíček poslal? Já jsem nic neviděl. To vešel dvířky? Jak to tedy bylo?“

Netrpělivá paní de Bridoie opakovala:

„Tak už toho prosím tě nech! Toho chlapečka přinesl čáp, jako nosí všechny malé děti. Vždyť to přece víš.“

„Ale ten čáp tam nebyl!“

Gontran de Vaulacelles, který s počouchlým to povídání poslouchal, se usmál a řekl:

„Ale ano, ten čáp tam byl. Viděl ho ale jen pan abbé.“